

Opracowanie doradcy metodycznego

Model odpowiedzi – „*Rozbieranie Justyny*” Czesław Miłosz

Wstępne rozpoznanie całości:

1. wiersz będący nawiązaniem do powieści E. Orzeszkowej – *Nad Niemnem*; 1
2. efekt refleksji nad literaturą, wartościami i historią; 1
3. zapis subiektywnej nostalgii za miejscem i światem utraconym. 1

Adresat:

4. Justyna – bohaterka *Nad Niemnem*. 1

Nadawca:

5. ja liryczne – człowiek z innej epoki; 1
6. czytelnik powieści Orzeszkowej; 1
7. znający miejsca opisane w powieści z własnego życia; 1
8. zafascynowany postacią i postawą Justyny; 1
9. świadek historii ziem nadniemeńskich. 1

Ukształtowanie wypowiedzi:

10. liryka bezpośrednia (*a ja wstępuję w związek....*) 1
11. wiersz stychiczny; 1
12. niejednorodność monologu lirycznego: 1
 - 12.1 zwrot do ty lirycznego: *Justyno*; 1
 - 12.2 wyznanie: *A ja wstępuję...*; 1
 - 12.3 opowiadanie: *Urodziłaś synów i córki*; 1
 - 12.4 proza kończąca wiersz. 1
 - 12.5 monolog o charakterze nostalgicznego dyskursu. 1
13. Wizerunek Justyny w świadomości ja lirycznego: 1
 - 13.1 dwudziestoczteroletnia panna: 1
 - 13.2 niemal fizyczna bliskość jej postaci (sensualizm w wyobrażeniu); 1
 - 13.3 Justyna – uosobienie *gniewnej prawości*; 1
 - 13.4 Justyna – wyraz wartości duchowych ważnych dla swego narodu: *W twoim kraju dobro i zło mierzone Mogiłą./ Kto dochowa wierności, kto nie dochowa.* 1
 - 13.4.1. *W twoim kraju....* – metafora – istotne wartości minionego czasu; 1
 - 13.4.2. *skąd się biorą?; Jakie dialogi toczy ciało z duszą?*- pytania retoryczne wskazujące na istnienie w dawnym świecie zasad i wartości duchowych. 1
 - 13.5 Justyna – obca ludziom z innego kręgu kulturowego: *Dla nich ty jesteś jedynie dziewoja/ Równość stanową głosząca u Georges Sand.* 1
 - 13.5.1. *dziewoja* – kolokwializm, regionalizm - na usługach kontrastu. 1
14. Przyszłość pozaliteracka Justyny i jej sensy. 1
 - 14.1 jest starą kobietą – matką rodu; 1
 - 14.2. ma dzieci i wnuki; 1

14.3. jest świadkiem autentycznej historii swojej ziemi: <i>końca jednej ziemskiej ojczyzny</i> – metafora;	1
14.4 jest wysiedlona ze swoich ziem: <i>wywieziona w kraj mordu i mroku</i> -metafora.	1
14.5 jest ostatnią ze swego rodu;	1
14.6. ma świadomość kresu dotychczasowej egzystencji: <i>I wiesz, przeczuwasz...</i>	1
14.7. ma też pamięć przeszłości: <i>Już nigdy echo/ Pieśni na Niemnie śpiewanej, lotów...</i>	1
14.8. przywołując jej losy, ja liryczne sugeruje, że historia niszczy nie tylko literackie mity, ale też ład dawnych wierzeń, grzebie przeszłość.	1
15. Relacje między ja lirycznym a Justyną:	1
15.1. Justyna jest dla niego szczególnie bliskim literackim mitem;	1
15.2. łączy ich pamięć przeszłości: kraina nadniemeńska wpisana w biografie;	1
15.3. łączy ich wiara w istnienie pewnych narodowych wartości i symboli;	1
15.4. ja liryczne ma świadomość potrzeby istnienia narodowych pamiątek i symboli: <i>zapalmy świece/ Tutaj w pracowni, czy nawet w naszym kościele</i> - sakralizacja mitu;	1
15.5. <i>Rozbieranie Justyny</i> (tytuł) jest więc podróżą w głąb samego siebie i prywatnym powrotem do przeszłości.	1
16. Sensy kończącej wiersz prozy:	1
16.1 pewne narodowe wartości, mity są nieczytelne dla obcych: <i>I wosk splywa soplami, i ludy handlują, i wieloryby.....</i>	1
16.2. chociaż historia niszczy narodowe, prywatne mity i pamiątki, nie wpływa na losy świata: <i>i francuscy policjanci dostali nowe peleryny...</i>	1

Wykorzystanie kontekstów

np.

17. literacki: <i>Nad Niemnem</i> E. Orzeszkowej;	1
18. historyczny: lata II wojny światowej na ziemiach wschodnich;	1
19. biograficzny: biografia Cz. Miłosza;	1
20. znajomość i umiejętne stosowanie terminologii teoretycznoliterackiej.	1

Podsumowanie

21. pełne podsumowanie (dostrzeżenie, że wiersz jest refleksją nad wartościami wpisanymi w przeszłość, w narodową literaturę i ludzką jednostkową pamięć ; i chociaż historia niszczy często owe narodowe mity, warto ożywiać je przy pomocy literatury i przechowywać w pamięci);	4
22. częściowe podsumowanie (dostrzeżenie, że literatura jest zapisem narodowych wartości ważnych dla jednostek);	2
23. próba własnego uogólnienia.	1

Opracowała: Maria Bartnicka

Tekst wiersza – podręcznik do klasy II, wydawnictwo STENTOR.